

Medicatie

Handreiking

Medicatie is een onderwerp wat zich continu ontwikkelt, en tegelijk een essentieel onderwerp is in de zorg. Er worden nu eenmaal fouten gemaakt in het aanreiken, toedienen en afgeven van medicatie. Het is belangrijk dit zoveel mogelijk te voorkomen. In deze handreiking kunnen zorgboerderijen lezen hoe de medicatie moet zijn ingeregeld op de zorgboerderij.

Huidige medicatiebeleid wetten en regelgeving

Eigen beheer medicatie

Deelnemers zijn in principe zelf verantwoordelijk voor hun medicatiebeheer, tenzij er redenen zijn om dit anders te regelen. Dit wordt samen met de deelnemer besproken en vastgelegd in het zorgplan en periodiek geëvalueerd. Bij zorgorganisaties die betrokken zijn in het medicatieproces, moeten duidelijke afspraken over het medicatiebeleid worden gemaakt en vastgelegd.

Zelfstandig wonen

Deelnemers die zelfstandig wonen, hebben hun eigen huisarts en apotheker, die verantwoordelijk zijn voor hun zorg. Als de deelnemer hulp nodig heeft bij medicatiebeheer, kan dit deels of volledig worden overgedragen aan de zorgboerderij, die ondersteunende en coördinerende taken op zich neemt. De afspraken worden vastgelegd in het zorgplan en geëvalueerd. Er is altijd een toedienlijst aanwezig en een actueel medicatieoverzicht. Er is ook een actueel medicatieoverzicht aanwezig als de deelnemer de medicatie in eigen beheer heeft.

Verblijf

Clënten die op een zorgboerderij verblijven, hebben ook een eigen huisarts en apotheker, tenzij er ook behandeling plaatsvindt. Afspraken over medicatiegebruik worden vastgelegd en geëvalueerd. Zorgmedewerkers spelen een signalerende rol bij het monitoren van medicatiegebruik. Bij zorgboerderijen waar behandeling plaatsvindt, regelt de zorgboerderij het medicatiebeleid met de huisarts en apotheker. De deelnemer heeft een behandelrelatie met de arts en apotheker, maar de zorgboerderij onderhoudt deze in het kader van het medicatieproces.

Dagbesteding en logeren

Bij dagbesteding en logeervoorzieningen gelden dezelfde eisen voor het medicatieproces als in woonlocaties. De deelnemer of verantwoordelijke zorgt voor het meenemen van de medicatie, bijbehorende toedienlijst en een actueel medicatieoverzicht. Als de betreffende deelnemer woont bij een externe woonvoorziening dan is de zorgaanbieder verantwoordelijk voor het

Verantwoordelijkheden

In de zorg zijn er verschillende taken en verantwoordelijkheden rondom medicatie. Dit verschilt per situatie. Het is belangrijk dat altijd de juiste informatie beschikbaar is om medicijnen correct toe te dienen of aan te reiken.

Zorgboeren/bestuurders

- Stelt het medicatiebeleid vast en zorgt voor naleving.
- Zorgt voor scholing van medewerkers.
- Wijst een verantwoordelijke aan voor medicatiebeleid.
- Stimuleert een veilige werkomgeving waarin fouten worden gemeld.

Clënt en/of wettelijk vertegenwoordiger

- Geeft de arts informatie over medicijngebruik, ook zelfzorgmedicatie.
- Haalt recepten op bij eigen apotheek waardoor medicatiebewaking optimaal is en de toedienlijst compleet.
- Neemt een actueel medicatieoverzicht mee.

meegeven van de medicatie inclusief de toedienlijst en actueel medicatieoverzicht van de apotheek.

Medicatieproces voor de zorgmedewerker

Start zorg

Uitgangspunt is dat deelnemer zelf verantwoordelijk is voor zijn medicijngebruik en -beheer. Je bepaalt bij de start van de zorg de wilsbekwaamheid van de deelnemers, als de deelnemer de medicatie niet zelf in beheer kan hebben dan worden hier afspraken over gemaakt en wordt dit vastgelegd in het zorgplan. Er wordt een actueel medicatieoverzicht opgenomen in het dossier.

Medicijnen ontvangen van zorgboerderij

Indien de deelnemer niet de beheer van zijn eigen medicatie op zich kan nemen, dan is de zorgboerderij verantwoordelijk voor het aanreiken/toedienen van de medicatie. Het is dan belangrijk dat:

- De apotheek waar mogelijk de medicatie in een medicijnrol aanlevert (zodat de medicatie is gecontroleerd, uitgezet en het juiste tijdstip bevat). Hierdoor hoeft er geen tweede persoon op de zorgboerderij de medicijnen te controleren.
- De apotheek een (actuele) toedienlijst aanlevert of de elektronische toedienregistratie
- Je controleert de medicijnzakjes of de medicijnnaam gelijk is aan de medicatie op de toedienlijst
- Je tekent na aanreiken/toedienen direct de medicatie af
- De toedienlijsten worden minimaal 2 jaar bewaard na einddatum (tenzij er iets fout is gegaan en er een incidentenformulier is ingevuld)

Opslag

Medicijnen worden bewaard volgens de bewaarvoorschriften, in een afgesloten ruimte in de oorspronkelijke verpakking (verpakking of medicijnrol). De medicijnen zijn voorzien van naam deelnemer, naam geneesmiddel, sterkte, aantal, dosering, toedieningsvorm en vervaldatum. Let op voor medicijnen vanuit de opiumwetgeneesmiddelen, hiervoor gelden andere richtlijnen. Zie de handreiking medicatieveiligheid van de VGN.

Evalueren

Bij deelnemers die hun medicijnen zelf beheren en gebruiken evalueer je jaarlijks samen met de deelnemer of dit nog goed gaat. Daarnaast ben je als zorgverlener tussentijds alert op het gebruik en/of mogelijke bijwerkingen. Een systematische manier van nagaan of er ondersteuning nodig is bij het gebruiken en bewaren van medicijnen kan via een BEM-formulier, wil je hier gebruik van maken kijk dan [hier](#).

Samen met het team evalueren jullie ook het medicatieproces op de zorgboerderij. Je kijkt naar de ervaringen, incidenten en/of uitkomsten van de

Zorgmedewerker

- Werkt volgens de regels van de zorgorganisatie.
- Zorgt ervoor dat hij/zij bevoegd en bekwaam is.
- Controleert of een cliënt zelf medicijnen kan gebruiken.
- Dient medicatie toe en houdt dit bij.
- Let op bijwerkingen en verkeerd medicijngebruik en bespreekt dit met de arts.
- Zorgt voor een goede overdracht van medicatiegegevens bij ziekenhuisopname of een bezoek aan een andere zorgverlener.
- Let op of collega's de juiste kennis hebben over medicatie.

Wanneer ben je bevoegd en bekwaam?

Een zorgmedewerker die bekwaam is in medicatie geven

1. voldoende kennis over de werking van medicijnen, het ziektebeeld van de zorgvrager, het medicatieproces en mogelijke medicatie- problemen, zoals bijwerkingen en complicaties
2. Voldoende vaardigheden om medicatie in verschillende toedieningsvormen te geven, en problemen met medicijngebruik te signaleren en op te lossen of over te dragen
3. De juiste professionele houding (o.a. communicatie- vaardigheden) om medicatie te

TIP!

Volg de medicatiecursus
in onze academie.

[Klik hier!](#)

audit. Op basis daarvan pas je gezamenlijk de werkwijze aan, zodat je het medicatieproces kan verbeteren indien nodig.

Medicatieprotocol

De onderdelen die in het medicatieprotocol moeten worden beschreven om te voldoen aan de wet- en regelgeving zijn:

- De verschillende verantwoordelijkheden (deelnemer/zorgverlener/zorgboeren/bestuurders) over het aanreiken, klaarzetten en toediening van de medicatie
- Beschikbaarheid actuele toedienlijsten
- Medicatiebewaking
- Risicovolle en voorbehouden handelingen
- Dubbele controle indien medicatie niet verpakt zit in een medicatierol
- Wijzigingen van medicatie
- Het bewaren van medicatie

Medicatieveiligheid

Zorgverleners maken intern melding van (bijna) incidenten en (bijna) fouten in het medicatieproces;. Deze meldingen worden gebruikt voor de verbetering van het medicatieproces. De zorgaanbieder stelt vervolgens het beleid bij indien nodig.

Meer info?

Medicatie is een essentieel en actueel thema binnen de zorg. Wil je meer informatie over dit onderwerp? Klik dan [hier](#).

Daarnaast controleert de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ook op medicatieveiligheid, het toetsingskader kan je [hier](#) vinden.